

1939 с. сут сабаламмыта. 1943 с. диэри И.Е. Винокуров дьону сутаан өлүүттэн быһыһыр дьаһалын ылыммакка Ион Ильич Степаненко, обком 1 секретара, Саха сириг 108000 олохтоохторун хоргутан өлөрбүтэ.

И.Е. Винокуров обкомга, РСФСР-га туруорса сатаан баран, И.В. Сталинга быһа тахсыбыта. Онуоха И.В. Сталин Репин салайааччылаах комиссиянан бэрэбиэркэ ыыттаран баран, обкомнары, совминнары тута устубута. И.Е. Винокуров туруорсуутун 100% толорбута. Эссэ 1946 с. кэтэхтэн обком 1 секретара онгорор. 1947 с. Кремльгэ эбэр-дэлиир. Иркутскай обороннай фондатыттан элбэх бурдугу ыһыыга сиэмэни Дьокуускайга тизитэрэр. Итии аһылык тэриллбитэ, нуорманан бурдук дууһаа диэн түгэтэр буолбуттара. Эмиэрикэ аһын, таһаһын Саха сиригэр салайтарбыта. Бурдугун куула бөбө буолан, ыстаан, оскуола оҥолоругар суумка тигэллэрэ. Онтон ыла хоргуйбат буолан барбыппыт.

НОРУОТУН ӨЛҮҮТТЭН ӨРҮҥҮЙБҮТЭ

Норуотун өлөөтүттөн
өһүһүйбүтэ
И.В. ВИНУКОВ

Ньизмэс Москваҥа кэлэн ыгыытыгар 1942 с. дойдуну биир кэлим фронт онгорбуттара, үлэвэ хойутаабыттары, сиэмэ ичигэстээбиттэри буруйдуур этилэр. Тыһын тыһынга харбаас кэмэ этэ. 1943 с. Винокуров совмин буолаат, чурапчылары төһөрбүтэ. Сиэмэ ичигэстиир, балыктаан, бултаан аһыыр көһүллэммитэ. Сүүрдүллүбүт үүт суораттаан аһыырга диэн дьонго үллэһилибитэ. 1944 с. Сталин сиэмэтэ өрө үүнэн өһдүүлэр сабаламмыттара.

И.В. Сталин Винокуров туруорсуутунан балыгы государствора 100% харчытын үрдэтэн туппуттара, түүлээҥи 2.4%, саа сэбэ, элбэх рентген аппараата кэлбитэ. Специалистар кэлиилэрэ хааччылыбыта, үөрэххэ

ытыгы хампаанньа буолбута. Тубпууннары, тубдиспансердары тутарга соруудахтаабыта. Винокуров барытын толорбута.

Саха сириг Магаданга холбуур сурук Сталинга киирбитэ. Винокуров суһал суругун тутаат, Сталин боппуруоска даһаны киллэрбэтэ. Өйдөтөн эттэххэ, И.В. Сталин 1922 с. илии баттаан автономия буолуһуппун. И.Е. Винокуров дьон туһугар үлэтин түмүгэр 1944 с. икки төгүл, 1945 с. үс төгүл, 1946 с. түөрт төгүл дьон хоргуһан өлүүтэ тохтообута.

И.Е. Винокуров төрөһүттэрэ хамначчыт ыар олоһун тулуйбакка эдэрдэригэр өлбүттэрэ, ийэтэ хараба суох буолбута. Оҥолор баайдарга хамначчытынан хаалбыттара. 16-лаах уолу аймаҥа Эверстов хоту балыкка илдьэ киирбитэ. Эрэһи көрбүтэ, хаарты, арыгы кэмэ кинини да матарбата. Революцияҥа кыттыбатах уолу гражданскай сэрии иһиппитэ. Хамначчыт суох буолуохтаах, киһи барыта тэнгэ үлэлээн сокуоннайдык хамнас ылан олоруохтаах диэн саамай сөптөөх суолу тутуспута. Үлэтин хроникатын билсин.

Олоһун кырдыктааһынан «Роман-поэмабар» кистээн суруйбаттарын толору диір кыаһым суох, суруйбуһун «Ассоль» маһаһынтан ылан билсин.

Винокуров суоҥа буоллар, билигин саха нэһилиэнньэтин 10% эрэ баар буолуох этэ. Саха норуотун дьонугар И.Е. Винокуров, И.В. Сталин төрөөбүттэр эбит. Бары туруорсууларын, салалта үөһэ туруорсарыгар тирэх буоллаппыт. Ол иһин баччаанга диэри 3 союз суруйааччылаахтык, 1-2 учуонайдаахпыт.

Оскуола оҥолоро, студеннар хасыһан, ахтылары хомуйан научнай үлэтэ, дакылаатта суруйа охсун. Саастаах, айар ыраас түмөһүлэр — бары Улуу уолбутун сырдаттабыт. Быһылгы 120 сааһыгар тылбытынан эрэ саааскалаатахпытына, И.Е. Винокуров букатыннаахтык тэпсиллибэ. Дьокуускай эргэ куоратыгар республика историятын көрдөрөр музейдаах болуоссат оһоһуутун сыл аһын туруорсуохха, Улууспут билигин, инники салалтата, Ил Түмэн депутаттара салгы: туруорсалларыгар дакаастабылы, билини, кыахта биэриэһин.

**Иван БУБАКИН —
ЧӨНӨЧӨК**